

— Mantenir la unitat territorial i la retòrica nacional. La guerra li dona molts vots, a Putin.

— Va existir realment una “trama txetxena” per fer pujar Putin al poder, és a dir, els russos van ser els instigadors dels atemptats a Moscou a final del 1999?

— Aquest és un aspecte molt fosc que encara s'està investigant. De moment, els historiadors no gosen dir res, però sí que és força clar que hi havia txetxens que podien haver estat teledirigits per elements del KGB. També sembla que l'oligarca Boris Berezovski es va reunir amb sectors independentistes txetxens. De fet, està clar hi havia interessos tant dels oligarques com dels txetxens més fonamentalistes per fer revifar la guerra.

— A més d'això, un dels problemes principals de Rússia és la davallada demogràfica, que alguns experts han definit com la depressió silenciosa. Quin futur veu a Rússia?

— Un país on moren més persones de les que neixen no té gaire futur. Rússia està patint una mena d'hemorràgia vital, els demògrafs diuen que a meitat d'aquest segle pot haver perdut 50 milions d'habitants o fins i tot més. La sanitat és molt precària. La sida, per exemple, avança a uns ritmes increïbles, ja que només un de cada deu seropositius rep el tractament correcte. Aquesta és la part més humana de la tragèdia russa.

— Com és possible que ara, davant de tanta pobresa i corrupció, la societat russa, tradicionalment molt propensa a les revolucions, no es revolti en massa?

— La societat russa té molta capacitat per acumular paciència. En alguns moments hi ha hagut grans revoltes, però ara sembla, com ha dit l'escriptor Aleksandr Soljenitsin, com si aquest país no tingués prou energies, la força vital per poder-se alliberar. També és molt important tenir en compte el control gairebé absolut que el Kremlin, a través de Gazprom, aconsegueix sobre els mitjans de comunicació. D'aquesta manera, Putin pot controlar també la seva imatge i intoxicar la gent a través de la retòrica nacionalista. La *glasnost* s'ha acabat, a Rússia.

Xevi Camprubí

“A Txetxènia la gent apareix als hospitals amb senyals de tortura”

Kenny Gluck (Nova York, 1962) va ser testimoni, ara fa deu anys, de la primera guerra de Txetxènia com a membre de l'International Rescue Committee. Posteriorment, el 1999, ja durant la segona part del conflicte, va treballar al país caucàsic com a cap de missió de Metges Sense Fronteres. A principi del 2001 va ser segrestat durant un mes per un grup armat.

Qui hi ha al darrere dels nombrosos segrestos que han patit els cooperants humanitaris a Txetxènia i en altres repúbliques del Caucas?

— Sincerament, no ho sé. Els segrestos són un fenomen massiu al Caucas, especialment a Txetxènia. Durant aquests anys milers de persones han estat segrestades i no són precisament els treballadors humanitaris les principals víctimes, sinó que el 99% dels segrestats són txetxens. Segons un estudi de l'organització Human Rights Watch en el període 2002-03 es van segrestar entre dues i tres persones per dia. Els segrestadors poden pertànyer a qualsevol dels molts bàndols que hi ha a Txetxènia.

— Vol dir que no tot es redueix a la divisió entre prorussos i independentistes?

— Exacte. A Txetxènia hi ha una gran diversitat de grups que actuen per interessos propis, fins al punt que és molt difícil distingir quan són prorussos o independentistes. En la lluita hi ha moltes divisions. Per això l'exèrcit rus té dificultats per controlar la situació i, a la vegada, és difícil solucionar el problema en la mesura que és complicat trobar interlocutors vàlids per negociar, tant

del costat prorús com de l'independentista.

— Quina motivació hi ha al darrere d'aquests segrestos?

— Les motivacions són econòmiques i també polítiques. Vaig tenir oportunitat de parlar amb familiars de gent que havia estat segrestada que fins i tot havia hagut de pagar diners per recuperar el cos del segrestat. La pràctica del segrest s'ha estès entre tots els bàndols. En alguns casos el segrest persegueix atemorir la gent per allunyar-la de la política. Alguns metges que vaig conèixer van ser segrestats per haver prestat atenció a rebels.

— Tot i que, com diu, els principals perjudicats són els txetxens. Per què, però, hi ha també aquesta hostilitat contra els cooperants estrangers?

— Imagino que pel fet que les organitzacions humanitàries han criticat molts dels abusos que es cometien a Txetxènia, com el bombardeig de població civil, per exemple. Per això, tant els russos com els rebels deuen tenir els seus motius per estar enfadats amb els cooperadors. Els abusos contra membres d'organitzacions no governamentals han estat sistemàtics. Un dels pitjors moments va tenir lloc el 1996, quan sis

treballadors de la Creu Roja van ser assassinats mentre dormien. En els anys que vaig passar a Txetxènia recordo haver viscut de prop entre 25 i 30 segrestos, amb tortures incloses.

—I vostè també va passar un mes segrestat. Com ho recorda?

—Va ser més dur per a la meua família que per a mi. Al cap i a la fi, jo sabia amb qui estava. A més, era conscient que Metges Sense Fronteres tenia bones relacions amb molta gent, gràcies a l'atenció mèdica que proporciona a tots els ferits, independentment del bàndol al qual pertanyien. Gràcies a això els metges van poder parlar amb molta gent i fer córrer la veu, és a dir, intentar que arribés a orelles dels segrestadors que el paper de Metges Sense Fronteres és positiu. A difondre aquest missatge també hi van ajudar els imams. La jugada va tenir èxit perquè, de fet, em van alliberar deixant-me a casa d'un metge en plena nit.

—A mig mes de novembre passat Human Rights Watch va fer públic un informe en què denunciava que les autoritats russes cometien tortures a Txetxènia. Vostè es va creure Putin quan va pretendre desvincular la mort d'Anna Politkovskaia dels re-

portatges que estava fent sobre tortures a la república caucàsica?

—Actualment no segueixo gaire la política russa. Ara bé, conec la feina extraordinària que feia Anna Politovskaia. Va escriure cada setmana sobre la situació a Txetxènia durant deu anys. Era una de les poques periodistes russes que explicava el que li passa, al poble txetxè. Ho feia d'una manera molt humana, parlant més de la situació de la gent que de la política.

—Per quin motiu creu vostè que l'exèrcit rus va tornar a Txetxènia l'any 1999, quan ja se n'havia anat el 1996?

—Conec més els resultats que les motivacions. La primera vegada, el 1995, la gent no es creia que els russos fossin capaços de bombardejar Grozni, la capital. Per això la gent hi va quedar atrapada. El 1999, durant la segona guerra, els russos van tornar a bombardejar la ciutat amb més força encara. Uns mesos després hi vaig tornar amb un amic que hi havia viscut més de quaranta anys i no va ser capaç de reconèixer el seu barri!

—Per què, aquest enduriment?

—Per la part russa, no m'explico aquest enduriment. Per la banda dels txetxens, aquesta situació ha deixat la

gent sense cap esperança. Ja durant el període d'entreguerres va augmentar molt la criminalitat i la manca d'assistència sanitària. La segona guerra ho ha empitjorat encara més.

—Quins són els interessos que Rússia té a Txetxènia, al seu parer, que els menen a actuar fins a aquest extrem?

—Deu ser l'interès que té qualsevol estat de mantenir la integritat del seu territori. El que passa és que les formes són inacceptables, sobretot el bombardeig de població civil.

—Hi ha una connexió entre els rebels independentistes txetxens i Al-Qaida, al seu parer?

—He pogut conèixer personalment molts rebels i no m'atreviria a dir si hi ha aquesta connexió. Sí que hi va haver musulmans de molts països que anaren a Txetxènia a ajudar a la resistència.

—Mentre molts musulmans han anat a lluitar a Txetxènia, la comunitat internacional, en general, ha apartat la mirada d'aquest conflicte...

—És cert que el poble txetxè s'ha sentit molt abandonat pel món. Mentre es bombardejava de Grozni el 1995, alguns mandataris occidentals, entre ells l'aleshores president nord-americà Bill Clinton, van reunir-se amb les autoritats russes a la plaça Roja de Moscou per celebrar els cinquanta anys de la fi de la Segona Guerra Mundial. Què podia pensar el poble txetxè veient aquesta imatge mentre els bombardejaven?

—Oficialment a Txetxènia no hi ha guerra. Per les informacions que vostè hagi pogut recollir, quina és la situació, sobretot humanitària, en aquests moments?

—En termes oficials no hi ha, ni hi ha hagut, guerra. Per a mi, però, el sol fet que hi hagi gent usant armes vol dir que n'hi ha. La gent continua desapareixent i apareixent als hospitals amb senyals de tortura. L'any 2004 Metges Sense Fronteres va fer una enquesta als camps de refugiats i va poder constatar que la gent viu amb una por constant. Gairebé un 80% havien patit directament els bombardeigs i un 9% havien perdut un familiar en els dos mesos anteriors. Els treballadors humanitaris no poden resoldre el problema, però almenys poden contribuir a fer disminuir la mortalitat i el patiment.

Xevi Camprubí